

Довідник з основних граматичних норм для журналіста

1. Вживання дієслів у часах

Правило: У журналістських матеріалах важливо правильно використовувати часи дієслів для точного відображення хронології подій.

- **Теперішній час** — для загальних фактів, тверджень, або розповіді про поточні події.

Приклад:

- Журналісти висвітлюють події в Україні.
- **Минулий час** — для опису завершених дій, подій, які вже відбулися.

Приклад:

- Вчора журналіст опублікував матеріал про економічну ситуацію.
- **Майбутній час** — для опису дій або подій, які ще відбудуться.

Приклад:

- Завтра журналіст зустрінеться з політичними діячами.

Типові помилки:

- Використання неправильного часу, наприклад, **минулий час** замість **теперішнього**.
- Помилка: «Журналісти висвітлювали події в Україні» (правильніше: «Висвітлюють»).

Рекомендація: Перевіряйте хронологічний порядок подій і вибирайте правильний час для кожної ситуації.

2. Вживання відмінків

Правило: У журналістських текстах правильно вживати відмінки для точного вираження ролі слова в реченні.

- **Називний відмінок** — для підмета.

Приклад:

- Редакція випустила новий номер журналу.
- **Родовий відмінок** — для вираження приналежності, кількості або заперечення.

Приклад:

- У статті згадується тема важливих проблем економіки.
- **Давальний відмінок** — для вираження адресата або одержувача дії.

Приклад:

- Я надіслав листа редактору.

Типові помилки:

- Неправильне використання відмінків, наприклад, **плутання родового з орудним**.
- Помилка: «Він написав статтю для колегами». (Правильніше: «Для колег»).

Рекомендація: Визначте граматичну роль кожного слова і правильно ставте відмінки залежно від контексту.

3. Уживання дієприкметників

Правило: Дієприкметники в журналістиці допомагають коротко і лаконічно передавати дію, що характеризує предмет. Важливо враховувати їх форму та використання в контексті.

- **Відмінність від дієслів:** Дієприкметник виражає дію, що триває або відбувається одночасно з дієголовного дієслова.

Приклад:

- Журналіст, працюючи над статтею, зібрав багатоматеріалу.

Типові помилки:

- Невідповідність дієприкметника до роду та числа іменника.
- Помилка: «Журналістка, зібравши матеріали, отримала нагороду». (Правильніше: «Журналістка, зібравши матеріали, отримала нагороду»).

Рекомендація: Перевіряйте узгодженість дієприкметників із іменниками за родом, числом і відмінком.

4. Словотвір

Правило: У журналістиці важливо правильно вживати похідні слова, щоб не порушувати логіку однозначності тексту.

- **Неологізми** — нові слова, часто вживаються в галузі журналістики для позначення нових явищ, тенденцій.

Приклад:

- Глобалізація — це термін, що часто використовують у політичних оглядах.
- **Складні слова** — вони утворюються через поєднання коренів.

Приклад:

- Всі ЗМІ мають бути об'єктивними.

Типові помилки:

- Вживання некоректних неологізмів або складених слів.

- Помилка: «Актуалізувати питання» (правильніше: «Піднімати питання»).

Рекомендація: Уникайте неперевірених неологізмів і використовуйте терміни, зрозумілі ширшій аудиторії.

5. Порядок слів у реченні

Правило: У журналістських текстах важливо правильно розставляти слова для створення логічного й легко сприйманого тексту.

- Підмет зазвичай стоїть перед присудком.

Приклад:

- Редактори випустили нову книгу.

Типові помилки:

- Перестановка слів у реченні, що змінює його зміст.
- Помилка: «Випустили нову книгу редактори» (правильніше: «Редактори випустили нову книгу»).

Рекомендація: Розставляйте слова в реченні в логічному порядку, щоб читач міг легко сприйняти зміст.

6. Використання числівників

Правило: Правильне вживання числівників в текстах важливе для точності інформації.

- **Числівники в реченнях:** Вживайте числівники у вигляді слів, коли це потрібно для формальності чи точності.

Приклад:

- Першого вересня почнеться новий навчальний рік.

Типові помилки:

- Вживання числівників у неправильному відмінку або формі.
- Помилка: «Перший вересня» (правильніше: «Першого вересня»).

Рекомендація: Перевіряйте вживання числівників за правилами відмінків і точних форм.

Оцінка довідника

Цей довідник допоможе журналісту:

- 1. Покращити точність і грамотність:** Дотримання граматичних норм підвищує якість тексту та уникнення непорозумінь.
- 2. Розвивати мовленнєву культуру:** Знання правил допомагає журналісту бути впевненим у своїх висловлюваннях та забезпечує високу якість матеріалів.
- 3. Забезпечити чіткість і зрозумілість:** Застосування правильних граматичних норм дозволяє донести інформацію до аудиторії в найбільш зрозумілому вигляді.